

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЛЬНОСТІ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

**з навчальної дисципліни
МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА**

для студентів
спеціальності **051 «Економіка»**
освітньо-професійної програми **«Прикладна статистика та бізнес-
аналітика»**

Київ
2022 рік

Методичні рекомендації для підготовки до семінарських занять з дисципліни «Міжнародна економіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня» рівня галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» / Укладач В. В. Пархоменко. Київ: НАСОА, 2022. 38 с.

Укладач:

Пархоменко В. В., доцент кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, к.е.н., доцент

Рецензенти: д.е.н., проф. Герасименко С.С., завідувач кафедри статистики та математичних методів в економіці;

д.е.н, доц. Лазоренко Л.В., професор кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Затверджено на засіданні кафедри економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності

Протокол від «30» серпня 2022 року № 1

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСОА
Протокол від «31» серпня 2022 року № 1

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Міжнародний рух товарів і факторів виробництва (Міжнародна мікроекономіка)

Тема 1. Міжнародна економічна система

Сутність світової економіки та міжнародних відносин. Загальні риси світового господарства. Міжнародні економічні відносини: суб'єкти та об'єкти.

Форми міжнародних економічних відносин. Структура світового господарства. Основні етапи формування світового господарства.

Суперечності розвитку сучасного світового господарства. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтернаціоналізація виробництва. Інтернаціоналізація капіталу. Транснаціоналізація. Загальна характеристика транснаціональних корпорацій, їх вплив на економіку певних країн.

Тема 2. Міжнародна економічна діяльність

Середовище міжнародних економічних відносин. Міжнародна економічна діяльність. Світові економічні зв'язки та їх розвиток. Світове господарство: сутність, становлення та розвиток.

Міжнародний поділ факторів виробництва. Міжнародний поділ праці. Сутність, умови та етапи розвитку міжнародного поділу праці. Форми міжнародного поділу праці: спеціалізація, кооперація, комбінування, концентрація. Межі міжнародного поділу праці. Позитивні та негативні наслідки міжнародного поділу праці. Еволюція світового ринку.

Міжнародна мобільність факторів виробництва.

Тема 3. Міжнародна торгівля.

3.1. Міжнародна торгівля в системі економічних відносин

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Причини появи міжнародної торгівлі. Теорії міжнародної торгівлі та їх еволюція.

Види міжнародної торгівлі. Структура світової торгівлі. Основні сучасні тенденції світової торгівлі у структурному та географічному плані. Показники міжнародної торгівлі.

Сутність та сегменти світового ринку, структура світових товарних ринків. Характеристика основних товарних ринків готової продукції, продовольчих та сировинних товарів. Особливості світової торгівлі послугами.

Особливості ціноутворення у міжнародній торгівлі. Фактори ціноутворення. Міжнародна ціна. Множинність міжнародних цін. Систематизація цін у міжнародній торгівлі. Знижки у міжнародній торгівлі.

3.2. Міжнародна торговельна політика

Необхідність регулювання зовнішньої торгівлі з боку держави. Сутність протекціонізму та лібералізму у міжнародних економічних відносинах. Форми та принципи введення протекціонізму. Вплив протекціонізму на національну економіку.

Тарифні і нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі. Митно-тарифне регулювання міжнародних економічних відносин. Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі: кількісні, приховані, фінансові. Міжнародний демпінг, його мета, види та наслідки для національної економіки.

Інституціональне регулювання міжнародної торговельної діяльності. Рівні регулювання міжнародної торгівлі. Міжнародні інститути та організації, що регулюють міжнародну торгівлю.

Сучасний стан, перспективи та основні проблеми зовнішньої торгівлі України.

Тема 4. Міжнародні інвестиції.

Сутність і форми міжнародного руху капіталів, його масштаби, динаміка та географія. Інвестиційний клімат та інвестиційні ризики.

Наслідки міжнародного руху капіталу для країн-експортерів та країн-імпортерів.

Основні форми міжнародного руху капіталу. Прямі й портфельні інвестиції. Мотиви підприємництва за кордоном.

Сутність та види вільних економічних зон. Перспективи їх розвитку у світі та в Україні. Система міжнародних гарантій інвестицій.

Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку України.

Тема 5. Міжнародний кредит.

Специфіка сучасних кредитних відносин. Форми міжнародного кредиту. Специфіка світового ринку позичкового капіталу. Розміщення кредитних ресурсів на міжнародних ринках капіталу. Кредитний рейтинг та вартість міжнародних кредитів.

Міжнародна боргова криза: причини та наслідки. Соціально-економічні наслідки регулювання боргової кризи. Лондонський та Паризький клуби кредиторів.

Міжнародні інститути системи валютно-кредитного регулювання: Міжнародний валютний фонд, група Світового банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Міжнародне агентство розвитку). Європейські та інші регіональні валютно-фінансові установи.

Вплив міжнародних валютно-фінансових установ на національну економіку країн з різним рівнем розвитку. Роль іноземних кредитів в економічному розвитку України.

Тема 6. Світовий ринок праці. Міжнародна трудова міграція.

Сутність, причини та форми міжнародної міграції робочої сили. Історичний аспект розвитку трудової міграції у світі. Характеристика сучасного стану міжнародної трудової міграції. Основні напрями трудової міграції у географічному аспекті. Світові центри тяжіння робочої сили.

Наслідки міжнародного руху робочої сили для країн-експортерів та країн-імпортерів. Дискримінація іноземної робочої сили та основні заходи щодо її зменшення.

Національне та міжнародне регулювання зовнішньої трудової міграції. Роль Міжнародної Організації Праці (МОП) в регулюванні трудової міграції.

Проблеми трудової міграції в Україні. Міжнародні угоди України з питань зовнішньої трудової міграції.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Міжнародна валютно-фінансова система та світовий фінансовий ринок. Міжнародна економічна інтеграція (Міжнародна макроекономіка)

Тема 7. Світова валютна система.

Сутність міжнародної валютної системи, її складові. Основні етапи становлення міжнародної валютної системи: Золотий стандарт, Бреттон-Вудська система, Ямайська система. Європейська валютна система.

Поняття валюти та її види. Сутність валютного курсу. Конвертованість валют. Валютний курс та макроекономічний стан у країні. Валютна політика, як інструмент державного регулювання економіки. Роль центрального банку, державного бюджету, валютних бірж у встановленні валютних курсів.

Валютний режим та порядок визначення валютного курсу: гнучкий, фіксований, «валютний коридор» та інші. Валютний курс та валютний ризик. Основні принципи запобігання валютних ризиків.

Проблеми валютного регулювання в Україні.

Тема 8. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс.

Сутність та форми міжнародних розрахунків. Склад платіжного балансу країни. Активне та пасивне сальдо платіжного балансу та їх вплив на макроекономічне становище. Основні методи вирівнювання платіжного балансу країни. Роль міждержавного кредитування у вирівнюванні платіжного балансу. Зв'язок між валютним курсом і платіжним балансом.

Платіжний баланс України та основні тенденції його розвитку. Проблеми співробітництва України із міжнародними валютно-фінансовими установами.

Тема 9. Міжнародна економічна інтеграція.

Суть і передумови інтеграції країн у економічній сфері. Процеси і сутність трансформації міжнародних економічних відносин.

Рівні, форми та особливості економічної інтеграції.

Основні інтеграційні угруповання світу. Європейська економічна інтеграція.

Тема 10. Глобалізація та економічний розвиток

Причини виникнення та суть глобальних проблем. Суперечливість процесу глобалізації. Переваги та негативні наслідки процесу глобалізації.

Основні глобальні проблеми сучасності. Демографічна проблема. Роззброєння і його роль у вирішенні глобальних проблем. Економічні аспекти міжнародного тероризму на сучасному етапі. Екологічна криза і форми її впливу на світову економіку. Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Продовольча проблема. Проблеми економічного відставання окремих країн.

Міжнародне співробітництво у розв'язанні глобальних проблем і розвитку світового господарства.

Тема 11. Інтеграція України у світову економіку.

Об'єктивна необхідність та умови інтеграції України в сучасну міжнародну економічну систему. Стратегічні напрямки інтернаціоналізації української економіки.

Нові форми залучення України до міжнародної економічної системи. Членство України у міжнародних організаціях та участь в інтеграційних угрупованнях.

2. ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМАМИ

Серед різноманітних форм організації навчально-виховної роботи у вищій школі важливе місце посідають семінарські заняття. Вони виникли ще в стародавні часи у грецьких і римських школах та пройшли довгий шлях розвитку й удосконалення. Характерною ознакою семінарських занять є самостійна робота студентів над певним навчальним матеріалом, визначеним програмою підготовки спеціаліста, виступи з рефератами і повідомленнями, обговорення їх під керівництвом викладача.

Семінарські заняття тісно пов'язані з лекціями та іншими формами навчальної роботи і сприяють виробленню у студентів умінь та навичок самостійно здобувати знання з різних джерел, якими на сьогодні так багате людство. Вони потребують систематичної самостійної роботи, що активізує педагогічний процес і робить його більш ефективним.

Семінарські заняття надають можливість краще донести до студентів необхідні знання, перевірити якість засвоєння цих знань та готовність студентів користуватися ними у навчальній та науковій роботі.

Основними завданнями семінарських занять є:

- тісне поєднання лекційної форми навчання з систематичною самостійною роботою студентів;
- навчання студентів творчо працювати над інформаційним матеріалом, творами філософів, психологів, педагогів та інших, з подальшою підготовкою рефератів, доповідей та повідомлень з окремих питань, виступами з ними на заняттях;
- прищеплення студентам умінь і навичок розумової праці, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та здійснення науково-творчої роботи;
- формування у студентів інтересу до науково-дослідної роботи в галузі певної науки, включення їх до роботи студентських гуртків і товариств;
- систематичний контроль та перевірка знань студентів, з окремих тем, модулів, в цілому програми.

Семінарські заняття сприяють розширенню світогляду студентів, привчають їх до критичного і творчого мислення, до публічних виступів і полеміки з актуальних питань.

У процесі підготовки до семінарського заняття студенти мають самостійно виконати наступні завдання: опрацювати першоджерела, відповісти на питання теми семінарського заняття, розкрити зміст ключових понять. До кожного семінарського заняття студентам необхідно опрацювати *не менш 2-х* джерел основної літератури, що забезпечить інформаційне збагачення, більш глибоке розуміння поставлених проблем, активну участь студентів у дискусії.

Метою проведення семінарських занять з дисципліни є закріплення студентами отриманих теоретичних знань та набуття навиків застосування їх у аналізі конкретних економічних задач.

В процесі вивчення дисципліни «Міжнародна економіка» семінарські заняття використовуються як форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів).

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами реферати, їх виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Міжнародний рух товарів і факторів виробництва (Міжнародна мікроекономіка)

Тема 1. Інтернаціоналізація економічного розвитку

План:

- 1.1. Сутність світової економіки та міжнародних відносин.
- 1.2. Загальні риси світового господарства. Міжнародні економічні відносини: суб'єкти та об'єкти
- 1.3. Структура і суперечності розвитку сучасного світового господарства. Інтернаціоналізація господарського життя.

Рекомендована література:

Базова: [1-3]

Допоміжна: [5, 7, 8, 13, 14, 15]

Інформаційні ресурси: [1, 10, 11, 12, 14]

Ключові поняття

Міжнародна економіка, предмет міжнародної економіки, міжнародна мікроекономіка, міжнародна макроекономіка, міжнародні економічні відносини, форми міжнародних економічних відносин, особливості міжнародних економічних відносин, об'єкти міжнародної економіки, суб'єкти міжнародної економіки, розвинуті країни, країни, що розвиваються, країни з перехідною економікою, центр, напівпериферія, периферія, інтернаціоналізація господарського життя, інтернаціоналізація капіталу, інтернаціоналізація виробництва, міжнародна економічна інтеграція, транснаціоналізація, транснаціональна корпорація.

Темати рефератів

1. Структура міжнародної економіки.
2. Фактори й особливості розвитку сучасного світового господарства
3. Типи класифікації країн за рівнем соціально-економічного розвитку.
4. Модифікація глобальної моделі міжнародного поділу праці.
5. ТНК і суверенітет країн: пошук балансу інтересів.
6. Основні тенденції та суперечності розвитку МЄВ
7. Принципи й стратегія зовнішньоекономічної діяльності України.

Тести для самоконтролю

1. Який з чинників розвитку міжнародного поділу праці є визначальним у сучасних умовах:

- а) природно-кліматичні умови;
- б) географічне розташування;
- в) технічний прогрес;
- г) соціально-економічні умови?

2. Яка з форм міжнародної спеціалізації виробництва є основною в сучасних умовах:

- а) міжгалузєва спеціалізація між комплексними галузями;
- б) міжгалузєва спеціалізація на рівні первинних галузей;
- в) внутрішньогалузєва спеціалізація;
- г) міжгалузєва та внутрішньогалузєва спеціалізація?

3. Світовий ринок – це:

- а) сукупність внутрішніх ринків усіх країн світу;
- б) сукупність національних ринків усіх країн світу;
- в) сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, яке базується на міжнародному поділі праці;
- г) сукупність національних господарств, пов'язаних між собою системою міжнародних економічних відносин.

4. Світове господарство – це:

- а) сукупність національних економік;
- б) сфера міжнародних економічних відносин;
- в) товари, послуги і фактори виробництва всіх країн світу;
- г) сукупність національних господарств, пов'язаних між собою системою міжнародних економічних відносин з відповідним механізмом регулювання та управління.

5. Внутрішній ринок – це:

- а) ринок, що задовольняє потреби вітчизняних споживачів;
- б) ринок, що базується на використанні внутрішніх ресурсів;
- в) ринок, що забезпечує внутрішньогалузєве споживання;
- г) ринок, основою якого є внутрішньогалузєвий поділ праці.

б. Світове господарство сформувалося:

- а) під час великих географічних відкриттів XV – XVI ст.;
- б) на початку XIX ст.;
- в) в кінці XIX – на початку XX ст.;
- г) у другій половині XX ст.

7. Закономірності функціонування відкритих національних економік і світового господарства загалом вивчає:

- а) економіка світового господарства;
- б) міжнародна економіка;
- в) міжнародна макроекономіка;
- г) міжнародна мікроекономіка.

Тема 2. Середовище міжнародної економічної діяльності

План:

1. Світові економічні зв'язки та їх розвиток. Міжнародна економічна діяльність.
2. Світове господарство: сутність, становлення та розвиток.
3. Міжнародний поділ праці та його особливості на сучасному етапі. Форми міжнародного поділу праці: спеціалізація, кооперація, комбінування, концентрація.
4. Міжнародна мобільність факторів виробництва.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [5, 7, 8, 9, 15]

Інформаційні ресурси: [1, 10, 11, 12, 14]

Ключові поняття

Середовище міжнародних економічних відносин, міжнародна економічна діяльність, експорт, імпорт, контрактні, коопераційні угоди, ліцензування, франчайзинг, господарська діяльність за кордоном, прямі і портфельні інвестиції за кордоном, форми міжнародної економічної діяльності, світове господарство, складові світового господарства, етапи становлення світового господарства, світовий ринок, фактори виробництва, міжнародний поділ факторів виробництва, міжнародний поділ землі, міжнародний поділ капіталу, міжнародний поділ технологій, міжнародний поділ праці, міжнародна спеціалізація, предметна міжнародна спеціалізація, подетальна міжнародна спеціалізація, технологічна міжнародна спеціалізація, виробничий напрям міжнародної спеціалізації, територіальний напрям міжнародної спеціалізації, міжнародна кооперація, методи міжнародної кооперації

Теми рефератів

1. Міжнародний тероризм як фактор формування політичного середовища у сфері МЄВ.
2. Роль інформаційно-комунікаційних систем в розвитку МЄВ.
3. Вплив факторів зовнішнього середовища на стратегію поведінки суб'єктів МЕД на світовому ринку.
4. Місце України у сучасному міжнародному поділі праці.
5. Розвиток відкритої економіки та проблеми економічної безпеки.
6. Досвід і перспективи співробітництва України та ООН.

Тести для самоконтролю

1. Середовище розвитку міжнародних економічних відносин створює сукупність таких факторів:

- а) стан економіки країни;
- б) міжнародні політичні події;
- в) соціально-культурні чинники.

2. Середовище розвитку міжнародних економічних відносин супроводжує і опосередковує міжнародний бізнес, пов'язаний з перетином національних кордонів:

- а) ресурсів;
- б) товарів;
- в) послуг;
- г) інформації;
- д) капіталу;
- е) робочої сили.

3. Наукова класифікація середовища зводиться до такого:

- а) політико-правове середовище;
- б) економічне середовище;
- в) соціально-культурне середовище;
- г) інфраструктурне середовище і ресурси.

4. Політико-правове середовище становлять:

- а) політичні процеси й інститути;
- б) законодавство;
- в) комунікації;
- г) політичні устрої країн;
- д) політичні ризики.

5. Економічне середовище включає:

- а) сутність економічної системи;
- б) структуру економіки;

в) ефективність і орієнтацію економіки.

6. Соціально-культурне середовище складається з:

- а) мотивації до праці;
- б) освіти і виховання;
- в) комунікації;
- г) екології.

7. Інфраструктурне середовище й ресурси пов'язані з:

- а) природними ресурсами;
- б) населенням;
- в) транспортом;
- г) інформаційно-комунікаційними системами.

8. Вивчення факторів економічного середовища потребує від суб'єктів МEB уваги до:

- а) загального рівня розвитку економіки відповідної країни;
- б) рівня і розподілу доходів у ній;
- в) характеру витрат і заощаджень населення.

9. Фактори соціально-культурного середовища МEB багато в чому визначають:

- а) індивідуалізацію попиту зарубіжних клієнтів;
- б) ставлення до праці фахівців;
- в) поведінку підприємців на фінансових ринках.

10. Ефективність функціонування міжнародної економічної системи значною мірою залежить від:

- а) ступеня розвиненості всіх елементів цієї системи;
- б) темпів і динаміки міжнародних інтеграційних процесів;
- в) швидкості поширення і утвердження постіндустріальної моделі розвитку у світовому масштабі;
- г) уніфікації середовища розвитку МEB;
- д) прискорення формування глобальних регулятивних механізмів.

Тема 3. Міжнародна торгівля

3.1. Міжнародна торгівля в системі економічних відносин

План:

1. Міжнародна торгівля та її економічні основи.
2. Теорії міжнародної торгівлі та їх еволюція.
3. Види міжнародної торгівлі. Структура та сучасні тенденції міжнародної торгівлі.
4. Показники міжнародної торгівлі.
5. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
6. Особливості ціноутворення в міжнародній торгівлі.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [3, 5, 6, 7, 8, 9, 12]

Інформаційні ресурси: [6, 9, 10, 13, 14]

Ключові поняття

Зовнішня торгівля, міжнародна торгівля, ціни FOB, ціни CIF, меркантилізм, теорія абсолютних переваг, теорія відносних переваг, теорія факторнаділеності Хекшера-Оліна, Парадокс Леонт'єва, теорія життєвого циклу товару, теорія подібності країн, теорія конкурентних переваг, детермінанти конкурентних переваг країни, традиційна (проста) торгівля, торгівля кооперованою та спеціалізованою продукцією, зустрічна (компенсаційна) торгівля, торговельний режим, дискримінаційна торгівля, преференційна торгівля, структура міжнародної торгівлі

Темати рефератів

1. Основні концепції міжнародної торгівлі.
2. Роль посередницьких фірм у міжнародній торгівлі.
3. Україна на світовому ринку товарів.
4. Проблеми інтеграції України у світові товарні ринки.
5. Реальні аспекти розвитку зовнішньої торгівлі України.
8. Конкурентоспроможність українських товарів та послуг на світових ринках, засоби її підвищення.

3.2. Міжнародна торговельна політика

План:

1. Необхідність регулювання зовнішньої торгівлі з боку держави. Сутність протекціонізму та лібералізму у міжнародних економічних відносинах
2. Тарифні і нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі.
3. Міжнародний демпінг, його мета, види та наслідки для національної економіки.

4. Інституціональне регулювання міжнародної торговельної діяльності.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [5, 7, 8, 9, 11, 12, 15]

Інформаційні ресурси: [6, 9, 10, 13, 14]

Ключові поняття

Політика свободи торгівлі, протекціонізм, митний тариф, адвалерний митний тариф, специфічний митний тариф, комбінований митний тариф, транзитне мито, ставка митного тарифу, квотування, ліцензування, „добровільне” обмеження експорту, глобальні, індивідуальні, групові квоти разова, генеральна, глобальна, автоматична ліцензії, технічні бар’єри, вимога вмісту національних компонентів, субсидування, експортне кредитування, демпінг, Світова організація торгівлі, Конференція ООН з торгівлі та розвитку, Міжнародний торговельний центр ЮНКТАД/СОТ, Комісія ООН з прав міжнародної торгівлі, Організація країн-експортерів нафти.

Темі рефератів

1. Методи регулювання сучасної міжнародної торгівлі.
2. Роль світової організації торгівлі у міжнародній торгівлі та принципи її діяльності.

Тести для самоконтролю

1. *Міжнародна торгівля є визначальною ознакою:*

- а) світового ринку;
- б) світового господарства;
- в) міжнародного поділу праці;
- г) міжнародної економіки.

2. *Базу цін ФОБ використовують для вартісної оцінки:*

- а) світового сукупного продукту;
- б) зовнішньоторговельного товарообігу;
- в) експорту;
- г) імпорту.

3. *Базу цін СІФ використовують для вартісної оцінки:*

- а) світового сукупного продукту;
- б) зовнішньоторговельного товарообігу;
- в) експорту;
- г) імпорту.

4. *Позитивним наслідком політики меркантилізму стало:*

- а) забезпечення повної зайнятості;

- б) розширення національного ринку;
- в) розширення внутрішнього ринку;
- г) стабілізація грошового обігу.

5. *Негативним наслідком політики меркантилізму стало:*

- а) виникнення безробіття;
- б) обмеження національного ринку;
- в) обмеження внутрішнього ринку;
- г) посилення інфляції.

6. *Зовнішньоторговий оборот країни це:*

- а) увесь експорт країни за винятком гуманітарної допомоги;
- б) сума експорту та імпорту;
- в) всі експортні постановки;
- г) увесь експорт товарів, що не оподатковується.

7. *Основними формами організації міжнародної торгівлі є:*

- а) угода купівлі-продажу;
- б) угода постачання;
- в) аукціонна торгівля;
- г) бартерні угоди;
- д) біржова торгівля.

8. *Засновником теорії порівняльних переваг є:*

- а) К. Маркс;
- б) У. Петті;
- в) А. Сміт;
- г) Д. Рікардо.

9. *Засновником теорії конкурентних переваг є:*

- а) М. Портер;
- б) Д. Рікардо;
- в) С. Ліндер;
- г) Р. Вернон.

10. *Політику протекціонізму вперше рекомендували:*

- а) фізіократи;
- б) ранні меркантилісти;
- в) пізні меркантилісти;
- г) класики.

11. Головною метою діяльності Світової організації торгівлі є:

- а) впровадження протекціоністських заходів;
- б) надання допомоги країнам, що розвиваються;
- в) лібералізація торгових відносин;
- г) стимулювання експорту.

12. Із методів зовнішньоторговельної політики Світова організація торгівлі рекомендує застосовувати:

- а) квотування;
- б) ліцензування;
- в) митний тариф;
- г) субсидії.

13. На сучасному етапі найбільш високими темпами розвивається товарообмін:

- а) енергоносіями;
- б) готовими промисловими виробами;
- в) продовольчими товарами;
- г) комплектуючими, вузлами агрегатів.

Тема 4. Міжнародні інвестиції

План:

1. Сутність і форми міжнародного руху капіталів, його масштаби, динаміка та географія.
2. Інвестиційний клімат та інвестиційні ризики.
3. Форми міжнародних інвестицій.
4. Методи міжнародного інвестування.
5. Сутність та види вільних економічних зон.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [1, 5, 7, 8, 9, 13, 15]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12, 14]

Ключові поняття

Вільна економічна зона (ВЕЗ); дочірня компанія; інвестиційна позиція; кваліфікаційна іноземна допомога; контракти на управління; країна базування; міжнародний рух капіталу; прямий інвестор; портфельні інвестиції; прямі іноземні інвестиції (ПІІ); прямі зарубіжні інвестиції; рух підприємницького (інвестиційного) капіталу; рух позикового капіталу; стратегічні альянси; транснаціональна корпорація; франчайзинг.

Темі рефератів

1. Роль іноземних інвестицій у трансформаційних процесах країн із

перехідною економікою.

2. Регіональні особливості залучення прямих іноземних інвестицій в умовах глобалізації.

3. Оцінка потенційних і реальних умов залучення іноземних інвестицій в економіку України.

4. Основні доміанти та особливості інвестиційної стратегії України.

5. Проблеми формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

6. Проблеми створення і функціонування вільних економічних зон в Україні.

7. Офшорні зони та компанії: особливості функціонування.

Тести для самоконтролю

1. Міжнародний рух підприємницького капіталу – це:

- а) вивіз капіталу в країни, де є сприятливий інвестиційний клімат;
- б) вивіз капіталу у формі наданих державних і приватних позик з метою отримання доходу у вигляді процента, рівень якого заздалегідь обумовлюється;
- в) кошти, що вкладаються у виробничі, фінансові, торгові й інші закордонні підприємства з метою отримання прибутку;
- г) державні капіталовкладення за кордоном.

2. Міжнародний рух позикового капіталу – це:

- а) вивіз капіталу в країни, де є сприятливий інвестиційний клімат;
- б) вивіз капіталу у формі надання державних і приватних позик з метою отримання доходу у вигляді процента, рівень якого заздалегідь обумовлюється;
- в) кошти, що вкладаються у виробничі, фінансові, торгові й інші підприємства з метою отримання прибутку;
- г) державні капіталовкладення за кордоном.

3. Які з вказаних форм інвестицій є прямими, а які – портфельними:

- а) компанія «ХХХ» купила акції українського нафтопереробного підприємства на суму 20 млн. дол. Загальна вартість випуску акцій становить 100 млн. дол.;
- б) американський банк «Сіті Банк» купив будівлю в Києві, в якій відкрив своє представництво в Україні;
- в) німецький автомобільний концерн «Шкода» збільшив свою частку в статутному капіталі, розміщеного в Україні українсько-німецького спільного підприємства, яке займається збутом автомобілів на українському ринку з 50 до 80%;
- г) американська компанія «Макдональдс» відкрила в Києві черговий ресторан швидкого обслуговування;
- д) американський інвестиційний фонд розмістив в Україні 30 млн. дол. в облігації зовнішньої державної позики.

4. *Основна частина прямих інвестицій на світовому ринку капіталів контролюється:*

- а) США;
- б) Міжнародним валютним фондом;
- в) Європейським співтовариством;
- г) міжнародними корпораціями.

5. *Основна частка інвестицій індустріально-розвинених країн спрямована до:*

- а) Латинської Америки;
- б) Південно-Східної Азії;
- в) Південної Америки;
- г) Африки.

6. *Сучасною тенденцією міжнародного руху капіталу є:*

- а) використання основної частини приросту міжнародних інвестицій у виробничій сфері;
- б) прискорене зростання прямих інвестицій;
- в) прискорене зростання портфельних інвестицій;
- г) послаблення державного контролю над приватними інвестиціями.

7. *Найбільшим чистим позичальником на світовому ринку капіталів є:*

- а) Японія;
- б) Німеччина;
- в) Швейцарія;
- г) США.

8. *Найбільшим чистим кредитором на світовому ринку капіталів є:*

- а) Японія;
- б) Німеччина;
- в) Швейцарія;
- г) США.

Тема 5. Міжнародний кредит

План:

1. Специфіка сучасних кредитних відносин.
2. Форми міжнародного кредиту.
3. Специфіка світового ринку позичкового капіталу..
4. Міжнародні інститути системи валютно-кредитного регулювання.

Рекомендована література:

Базова: [1-3]

Допоміжна: [1, 5, 7, 8, 9, 13, 15],

Інформаційні ресурси: [2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12, 14]

Ключові поняття

Банківський кредит; бланковий кредит; вексельний кредит; внутрішній кредит; євро кредит; міжнародний кредит; фінансовий кредит; фірмовий кредит; зовнішній борг; лізинг; ринок капіталів; розширене кредитування; розширене фінансування; факторинг; фінансування системних перетворень; фінансування структурної перебудови; форфейтинг.

Теми рефератів

1. Міжнародний кредит як вираження інтернаціоналізації фінансово-кредитної сфери.
2. Кредити міжнародних фінансових організацій та їх вплив на розвиток національних економік
3. Диверсифікація сучасних форм міжнародного кредитування.
4. Сучасний ринок єврокредитів: особливості й закономірності розвитку.
5. Світова фінансова криза, її причини і наслідки для країн світу.
6. Роль МВФ в регулюванні сучасних фінансово-кредитних відносин.
7. Співробітництво України з міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

Тести для самоконтролю

1. *Високотехнологічною продукцією вважається:*
 - а) нафта;
 - б) вироби з металу;
 - в) автомобілі;
 - г) аерокосмічні прилади.

2. *Середньотехнологічною продукцією вважається:*
 - а) нафта;
 - б) вироби з металу;
 - в) автомобілі;
 - г) аерокосмічні прилади.

3. *Недостатньо технологічною продукцією вважаються:*
 - а) вироби з металу;
 - б) кольорові метали;
 - в) автомобілі;
 - г) аерокосмічні прилади.

4. *Лицензія – це:*
 - а) виключне право автора друкованого, аудіо- чи відео-товару на показ і відтворення своєї роботи;
 - б) дозвіл, що видається власником технології зацікавленій стороні на використання цієї технології протягом певного часу за визначену плату;
 - в) символ певної організації, підприємства, який використовується для індивідуалізації виробника товару і не може використовуватися іншими без

офіційного дозволу власника;

г) документ, свідоцтво, що видається винахіднику і засвідчує його авторство і виключне право на використання винаходу.

5. Патент – це:

а) виключне право автора друкованого, аудіо- чи відео-товару на показ і відтворення своєї роботи;

б) дозвіл, що вдається власником технології зацікавленій стороні на використання цієї технології протягом певного часу за визначену плату;

в) символ певної організації, підприємства, який використовується для індивідуалізації виробника товару і не може використовуватися іншими без офіційного дозволу власника;

г) документ, свідоцтво, що видається винахіднику і засвідчує його авторство і виключне право на використання винаходу.

6. Ліцензіат – це:

а) особа, що оформлює ліцензійну угоду;

б) власник технології, який продає її іншій особі;

в) особа, що купує технологію;

г) реєстратор ліцензійної угоди.

7. Ліцензіар – це:

а) особа, що оформлює ліцензійну угоду;

б) власник технології, який продає її іншій особі;

в) особа, що купує технологію;

г) реєстратор ліцензійної угоди.

8. Технічне сприяння надається на безоплатній основі, якщо це:

а) технологічні гранти;

б) співфінансування технічного сприяння;

в) благодійний фонд;

г) трансферт.

9. Здатність країни або групи країн забезпечувати своєчасну виплату своїх міжнародних зобов'язань преміальними для кредитора платіжними засобами – це:

а) платоспроможність країни;

б) міжнародна валютна ліквідність;

в) кредитоспроможність країни;

г) кредитна прозорість країни.

Тема 6. Міжнародна трудова міграція

План:

1. Сутність, причини та форми міжнародної міграції робочої сили.
2. Характеристика сучасного стану міжнародної трудової міграції.
3. Особливості напрямів міжнародної трудової міграції. Світові центри тяжіння робочої сили
4. Наслідки міжнародного руху робочої сили для країн-експортерів та країн-імпортерів.
5. Національне та міжнародне регулювання зовнішньої трудової міграції.
6. Проблеми трудової міграції в Україні

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [5, 7, 8, 9, 15]

Інформаційні ресурси: [1, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14]

Ключові поняття

«Відплив умів»; еміграція; імміграція; міграційне сальдо; міграція населення; міжнародна трудова міграція; міжнародний ринок праці; перекази працівників; переміщення мігрантів; рееміграція; трудовий дохід; Міжнародна організація праці (МОП); Шенгенська угода 1995 року; світові постійні ринки робочої сили.

Теми рефератів

1. Особливості формування світового та регіональних ринків.
2. «Відплив умів» у сучасних міграційних процесах.
3. Міжнародна організація праці: її завдання та напрями діяльності.
4. Вплив глобалізації на міжнародну міграцію робочої сили.
5. Ефективна державна міграційна політика – передумова повноцінної інтеграції України у світовий ринок праці.

Тести для самоконтролю

1. Переселення працездатного населення із однієї країни в іншу – це:

- а) імміграція;
- б) трудова міграція;
- в) еміграція;
- г) рееміграція .

2. Збільшення еміграції робочої сили із країн Східної Європи відбулося:

- а) на першому етапі міграції;
- б) на другому етапі міграції;
- в) на четвертому етапі міграції;
- г) на другому і четвертому етапі міграції.

3. Найзначнішим світовим ринком робочої сили на сучасному етапі є:

- а) країни Західної і Північної Європи;
- б) США, Канада і Австралія;
- в) нафтодобувні країни Близького Сходу;
- г) країни Латинської Америки.

4. Між країнами яких інтеграційних угруповань існує вільне переміщення робочої сили.

- а) ЄС;
- б) НАФТА;
- в) ЄС і НАФТА;
- г) МЕРКОСУР.

5. У яких країнах питома вага іноземних робітників найвища:

- а) країни Західної і Північної Європи;
- б) США, Канада і Австралія;
- в) нафтодобувні країни Близького Сходу ;
- г) Країни Латинської Америки.

6. Кількісне квотування імміграції робочої сили – це:

- а) внесення в державний бюджет певних платежів;
- б) визначення кількості іммігрантів;
- в) інвестування певної суми для створення певної кількості робочих місць;
- г) обмеження особистого характеру.

7. Економічне регулювання імміграції робочої сили – це:

- а) вимоги до професійної кваліфікації;
- б) визначення кількості іммігрантів;
- в) інвестування певної суми для створення певної кількості робочих місць;
- г) обмеження особистого характеру.

8. Україна має позитивне сальдо руху населення з:

- а) країн СНД;
- б) країн Балтії;
- в) країн Західної Європи;
- г) США та Канади.

9. Основний потік міграцій населення України спрямований до:

- а) Канади;
- б) Ізраїлю;
- в) США;
- г) Німеччини.

10. Які кроки уряду США призведуть до зростання міжнародної трудової міграції і чому:

- а) лібералізація правил виїзду громадян своєї країни за кордон;
- б) лібералізація правил в'їзду з-за кордону;
- в) прийняття програми диверсифікації географічної структури імміграції?

Тема 7. Світова валютна система

План:

1. Сутність міжнародної валютної системи, її складові.
2. Основні етапи становлення міжнародної валютної системи.
3. Поняття валюти та її види. Сутність валютного курсу. Конвертованість валют.
4. Валютний курс та валютна політика, як інструмент державного регулювання економіки.

Рекомендована література:

Базова: [1-3]

Допоміжна: [5, 7, 9, 15]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 9, 14]

Ключові поняття

Валюта; валютні цінності, валютна операція; валютна система; валютний курс; валютний ринок; вільноконвертована валюта; валютні спекуляції; ЕКЮ; євро; іноземна валюта; конвертованість валюти; міжнародні валютні відносини; національна валюта; національна валютна система; резервна валюта; світова валютна система; страхування валюти.

Темі рефератів

1. Соціально-економічні наслідки запровадження євро для країн світу.
2. Реформування світової валютної системи: причини та напрями.
3. Етапи становлення та розвитку валютного ринку України.
4. Проблема конвертованості гривні та шляхи її розв'язання.

Тести для самоконтролю

1. Сукупність усіх платіжних інструментів, що можуть використовуватися в міжнародних розрахунках, – це:

- а) міжнародні платежі;
- б) світові гроші;
- в) міжнародна ліквідність;
- г) СПЗ.

2. Співвідношення обміну двох грошових одиниць – це:

- а) режим обміну валют;

- б) валютний курс;
- в) валютний паритет;
- г) конвертованість валюти.

3. *Офіційне зниження курсу національної валюти – це:*

- а) інфляція;
- б) девальвація;
- в) ревальвація;
- г) деномінація.

4. *Рішення про утворення Міжнародного валютного фонду було прийнято на:*

- а) Паризькій конференції;
- б) Бреттон-Вудській конференції;
- в) Кінгстонській конференції;
- г) Нью-Йоркській конференції.

5. *СПЗ як головний резервний засіб міжнародної валютної системи існує відповідно до рішень:*

- а) Паризької конференції;
- б) Бреттон-Вудської конференції;
- в) Кінгстонської конференції;
- г) Маастрихтських угод.

6. *ЄВРО вводиться в обіг відповідно до рішень:*

- а) Паризької конференції;
- б) Бреттон-Вудської конференції;
- в) Кінгстонської конференції;
- г) Маастрихтських угод.

7. *Перший міжнародний банк було організовано в:*

- а) 1860 р.;
- б) 1910 р.;
- в) 1930 р.;
- г) 1944 р.

8. *Міжнародний валютний фонд створено у:*

- а) 1930 р.;
- б) 1944 р.;
- в) 1957 р.;
- г) 1967 р.

9. Україна стала членом МВФ у:

- а) 1992 р.;
- б) 1993 р.;
- в) 1994 р.;
- г) 1995 р.

10. Кредитна підтримка країн Східної і Центральної Європи при переході до ринкової економіки є метою діяльності:

- а) Європейського інвестиційного банку;
- б) Європейського фонду валютного співробітництва;
- в) Європейського банку реконструкції і розвитку;
- г) Організації економічного співробітництва і розвитку.

11. Угоди між країнами про обов'язковий залік взаємних вимог і зобов'язань – це:

- а) реструктуризація боргу;
- б) кліринг;
- в) паушальні платежі;
- г) опціони.

12. Фіксування курсу національної грошової одиниці – це:

- а) фіксинг;
- б) валютне котирування;
- в) валютне обмеження;
- г) валютне заміщення.

Тема 8. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс

План:

1. Сутність та форми міжнародних розрахунків
2. Склад платіжного балансу країни. Активне та пасивне сальдо платіжного балансу та вплив на макроекономічне становище.
3. Основні методи вирівнювання платіжного балансу країни.
4. Проблеми співробітництва України із міжнародними валютно-фінансовими установами.

Рекомендована література:

Базова: [1-3]

Допоміжна: [5, 7, 9, 15]

Інформаційні ресурси: [2, 3, 9, 14]

Ключові поняття

Платіжний баланс; платіжна угода; авансовий платіж; комерційні документи; акредитив; банківський чек; банківський переказ; вексель; рахунок поточних операцій; товари; транспортні документи; форми розрахунків; чек.

Теми рефератів

1. Роль міжнародних розрахунків в обслуговуванні зовнішньоекономічних угод суб'єктів господарської діяльності.
2. Роль національних і колективних валют у міжнародних розрахунках.
3. Форми державного регулювання системи міжнародних розрахунків.
4. Інтеграція України в міжнародний ринок банківських послуг.
5. Міжнародні фінансові операції України та їх відображення в платіжному балансі країни.
6. Механізми збалансування платіжного балансу України.

Тести для самоконтролю

1. *Кредитові операції платіжного балансу – це:*
 - а) всі різновиди угод, що забезпечують надходження іноземної валюти в країну;
 - б) всі різновиди угод, що пов'язані з виплатами за кордон іноземної валюти;
 - в) всі різновиди угод, що охоплюють експорт товарів і послуг;
 - г) всі різновиди угод, що охоплюють імпорт товарів і послуг.

2. *Дебетові операції платіжного балансу – це:*
 - а) всі різновиди угод, що забезпечують надходження іноземної валюти в країну;
 - б) всі різновиди угод, що пов'язані з виплатами за кордон іноземної валюти;
 - в) всі різновиди угод, що охоплюють експорт товарів і послуг;
 - г) всі різновиди угод, що охоплюють імпорт товарів і послуг.

3. *До офіційних валютних резервів відносять все, за винятком:*
 - а) монетарного золота;
 - б) іноземної валюти;
 - в) національної валюти;
 - г) резервної позиції у МВФ.

4. *Для подолання дефіциту платіжного балансу держава застосовує всі заходи, за винятком:*
 - а) дефляційної політики;
 - б) девальвації;
 - в) ревальвації;
 - г) валютних обмежень.

5. *Перекази доходів найманих робітників з-за кордону на батьківщину відносять до:*
 - а) рахунку капітальних операцій платіжного балансу;
 - б) рахунку поточних операцій;

- в) рахунку соціальних операцій;
- г) рахунку переказних операцій.

6. *Теорія меркантилізму пропонує необхідність забезпечення державою:*

- а) від'ємного сальдо платіжного балансу;
- б) нульового сальдо платіжного балансу;
- в) позитивного сальдо платіжного балансу;
- г) стабільного сальдо платіжного балансу.

7. *Зниження курсу валюти сприяє:*

- а) подорожчання національного імпорту;
- б) здешевленню національного імпорту;
- в) подорожчання національного експорту;
- г) здешевленню національного експорту.

8. *Дефіцит рахунка поточних операцій може бути про фінансовий:*

- а) шляхом продажу частини національних активів іноземцям;
- б) за допомогою зовнішніх запозичень у іноземних банків;
- в) за допомогою кредитів МВФ;
- г) за рахунок зменшення величини валютних резервів країни;
- д) всі перелічені варіанти правильні.

9. *Для покриття тимчасового дефіциту платіжного балансу МВФ може надавати резервні кредити країнам – членам МВФ у межах:*

- а) 10% дефіциту платіжного балансу;
- б) 25% їх золотовалютних запасів;
- в) 10% їх експортних надходжень;
- г) 25% їх квоти.

10. *До доходів міждержавного регулювання платіжних балансів належить все, за винятком:*

- а) координації виконання державних бюджетів;
- б) узгодження умов експортних кредитів;
- в) двосторонніх урядових кредитів;
- г) кредитів міжнародних фінансових організацій.

11. *Теорії міждержавного регулювання платіжного балансу:*

- а) Дж. М. Кейнс і Г. Уайт;
- б) Дж. Мід і Я. Тінберген;
- в) Р. Харрод, Т. Сцитовський і Р. Мандел;
- г) Д. Юм і Д. Рікардо.

Тема 9. Міжнародна економічна інтеграція

План:

1. Суть і передумови інтеграції країн у економічній сфері
2. Рівні, форми та особливості економічної інтеграції.
3. Основні інтеграційні угруповання світу.

Рекомендована література:

Базова: [1-5]

Допоміжна: [2, 5, 7, 8, 9, 15]

Інформаційні ресурси: [3, 4, 10, 11, 12, 13, 14]

Ключові поняття

Економічний союз; митний союз; інтеграційне об'єднання; спільний ринок; політичний союз; Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР); Співдружність Незалежних Держав (СНД); Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ); Азійсько-тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС); Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН); Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії (СААРК); Європейський Союз (ЄС); вертикальна інтеграція; горизонтальна інтеграція; зона вільної торгівлі; зона преференційної торгівлі.

Теми рефератів

1. Стратегії розвитку національних економік за поглибленням міжнародних процесів.
2. Динаміка і фактори розвитку міжнародних інтеграційних союзів.
3. Дезінтеграційні процеси у сучасному світі: причини, масштаби, наслідки.
4. Особливості регіональної політики Європейського Союзу.
5. Передумови інтеграції України в світове господарство.

Тести для самоконтролю

1. Інтеграція у сфері виробництва починається на етапі:

- а) зони вільної торгівлі;
- б) митного союзу;
- в) спільного ринку;
- г) економічного союзу.

2. Валютний союз є складовою частиною:

- а) зони вільної торгівлі;
- б) митного союзу;
- в) спільного ринку;
- г) економічного союзу.

3. Більшість сучасних інтеграційних угруповань знаходяться на етапі:

- а) митного союзу;
- б) зони вільної торгівлі;
- в) митного союзу і зони вільної торгівлі;
- г) спільного ринку.

4. Офіційне рішення про утворення Європейського союзу було прийнято

у:

- а) 1967 р.;
- б) 1976 р.;
- в) 1992 р.;
- г) 1993 р..

5. Європейська валютна система розпочала функціонувати з:

- а) 1979 р.;
- б) 1992 р.;
- в) 1993 р.;
- г) 1999 р.

6. Представницьким і консультативним органом ЄС є:

- а) Європейський парламент;
- б) Європейська Рада;
- в) Рада ЄС (Рада Міністрів);
- г) Комісія ЄС.

7. Наддержавним виконавчим органом – є:

- а) Європейський парламент;
- б) Європейська Рада;
- в) Рада ЄС (Рада Міністрів);
- г) Комісія ЄС.

8. Норми, які є вищими від національних законів і мають на території країн–членів ЄС силу закону, – це:

- а) регламенти;
- б) директиви;
- в) рішення;
- г) рекомендації.

9. Найбільшим інтеграційним угрупованням у Північній Америці є:

- а) НАФТА;
- б) МЕРКОСУР;
- в) АСЕАН;
- г) АПЕК.

10. Найбільшим інтеграційним угрупованням у Південній Америці є:

- а) НАФТА;

- б) МЕРКОСУР;
- в) АСЕАН;
- г) АПЕК.

11. Найбільшим інтеграційним угрупованням в Азіатському регіоні є:

- а) НАФТА;
- б) МЕРКОСУР;
- в) АСЕАН;
- г) АПЕК.

12. Угоду про партнерство та співробітництво між Україною і ЄС було укладено у:

- а) 1992 р.;
- б) 1994 р.;
- в) 1997 р.;
- г) 1999 р.

Тема 10. Глобалізація і економічний розвиток

План:

1. Причини виникнення та суть глобальних проблем.
2. Основні глобальні проблеми сучасності.
3. Міжнародне співробітництво у розв'язанні глобальних проблем і розвитку світового господарства.

Рекомендована література:

Базова: [1-3; 6]

Допоміжна: [4, 5, 8, 13, 14]

Інформаційні ресурси: [3, 4, 10, 11, 12, 13, 14]

Ключові поняття

Глобалізація; глобалізація економічного життя; глобальні проблеми; світова економіка; форми економічної глобалізації; економічний розвиток у світовому контексті; нові фінансові інструменти; нові фінансові технології; паливно-енергетична і сировинна глобальні проблеми; фінансова глобалізація; фінансова інновація; фінансовий інжиніринг.

Теми рефератів

1. Економічна природа глобальних трансформацій.
2. Глобальні проблеми як об'єкт міжнародного співробітництва.
3. Головні протиріччя процесів глобалізації та регіоналізації.
4. Фактори глобалізації світових фінансових ринків.
5. Формування глобальної регулятивної системи.
6. Наслідки глобалізації для країн, що розвиваються.
7. Місце України у вирішенні глобальних проблем людства.

8. Глобалізація світового господарства та національна економічна безпека України.

Тести для самоконтролю

1. Назвіть причини формування глобалізаційних процесів:

- а) процес інтернаціоналізації;
- б) науково-технічний прогрес;
- в) загострення проблем, що є загальними для всіх людей і країн світу та важливими з погляду збереження та розвитку людської цивілізації.

2. Визначте характерні ознаки глобалізації:

- а) взаємозалежність національних економік та їхнє взаємопроникнення, формування міжнародних виробничих комплексів поза національними кордонами;
- б) фінансова глобалізація – зростаюча фінансова єдність та взаємозалежність фінансово-економічних систем країн світу;
- в) розширення масштабів обміну та інтенсифікація процесів руху товарів, капіталу, трудових ресурсів;
- г) створення інституцій міждержавного, міжнародного регулювання глобальних проблем.

3. Назвіть головні показники, що визначають ступінь інтегрованості економік різних держав у глобальну економіку:

- а) співвідношення зовнішньоторговельного обігу і ВВП;
- б) прямі іноземні інвестиції (ПІІ), які спрямовуються в економіку країни і з країни, та портфельні інвестиції;
- в) потік платежів роялті в країну та з країни, що пов'язані з переданням технологій.

4. Визначте ключові елементи так званої фінансової революції:

- а) поглиблення міжнародної фінансової інтеграції;
- б) формування системи міжнародних фінансових інститутів;
- в) швидкий розвиток фінансових інновацій.

5. Які з названих нижче фінансових проблем відносяться до глобальних:

- а) політичні проблеми (недопущення світової ядерної війни і забезпечення стабільного миру, роззброєння, військові та регіональні конфлікти);
- б) природно-екологічні проблеми (необхідність ефективної і комплексної охорони навколишнього середовища, енергетична, сировинна, продовольча, кліматична, боротьба з хворобами, проблеми Світового океану тощо);
- в) соціально-економічні проблеми (стабільність розвитку світового співтовариства, ліквідація відсталості країн, що розвиваються, проблема розвитку людини, злочинність, стихійні лиха, біженців, безробіття, проблеми

бідності та ін.);

г) наукові проблеми (освоєння космічного простору, довгострокове прогнозування тощо).

б. Назвіть основні шляхи розв'язання екологічної проблеми:

а) швидкий розвиток і використання таких видів само відновлюваної енергії, як сонячна, енергія вітру, океанічна, гідроенергетична інше;

б) структурні зміни у використанні існуючих не відновлювальних видів енергії;

в) необхідність створення екологічно чистої вугільної енергетики, яка б працювала без шкідливих викидів газу;

г) розробка всіма країнами конкретних заходів із дотримання екологічних стандартів.

Тема 11. Інтеграція України в світову економіку

План:

1. Об'єктивна необхідність та умови інтеграції України в сучасну міжнародну економічну систему
2. Стратегічні напрямки інтернаціоналізації української економіки.
3. Форми залучення України до міжнародної економічної системи.

Рекомендована література:

Базова: [1-6]

Допоміжна: [1, 2, 6, 10, 15]

Інформаційні ресурси: [5, 6, 10, 11, 14]

Ключові поняття

Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу; створення зони вільної торгівлі «Україна - ЄС»; набуття Україною асоційованого статусу в ЄС; програма стимулювання українського експорту, зокрема заохочення експорту продукції високотехнологічних виробників.

Теми рефератів

1. Пріоритети й основні напрями здійснення зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі.
2. Стратегія України щодо Організації Північноатлантичного договору (НАТО).
3. Приєднання України до СОТ: проблеми та перспективи.
4. Реалії та проблеми інтеграції України у світове господарство.
5. Стратегічний вибір України у ХХІ столітті: інтеграційний аспект.
6. Стратегія економічного співробітництва України та ЄС.

Тести для самоконтролю

1. *Переважає місце в зовнішній економічній політиці України займають:*

- а) країни СНД;
- б) країни ЄС;
- в) Росія;
- г) країни, що розвиваються;
- д) США;
- е) країни з розвинутою ринковою економікою.

2. *В експорті України сьогодні переважають:*

- а) машини, обладнання та транспортні засоби;
- б) руда, чорні й кольорові метали, вироби з них;
- в) паливо і енергія;
- г) сільськогосподарська продукція.

3. *Головною метою прямих іноземних інвестицій ТНК в економіку України є:*

- а) розвиток української економіки;
- б) отримання надприбутків;
- в) розширення ринків збуту.

4. *Визначте основні завдання України в політиці залучення іноземних інвестицій:*

- а) накопичення приватного підприємницького капіталу;
- б) фінансування дефіциту платіжного балансу країни;
- в) структурна перебудова економіки;
- г) розвиток фінансового співробітництва з промислово розвинутими країнами.

5. *Однією з основних передумов включення України у глобальні економічні структури і процеси є відкритість економіки. Українська економіка, виходячи з показників залучення країни в міжнародний поділ праці:*

- а) помірно (середньо) відкрита;
- б) переважно відкрита;
- в) є відкритою вище середнього;
- г) є відкритою нижче середнього;
- д) є дуже слабо відкритою.

6. *За показником ІРЛ (індекс людського розвитку) Україна входить до групи країн з людським розвитком:*

- а) високим;
- б) дуже високим;
- в) низьким;
- г) середнім.

7. Єдиним реально функціонуючим в Україні видом інноваційних структур є:

- а) технопарк;
- б) технополіс;
- в) кластер;
- г) бізнес-інкубатор;
- д) мегаполіс.

8. Україна спеціалізується на виробництві:

- а) залізної руди і чорних металів, продукції сільського господарства, харчових продуктів;
- б) продукції машинобудування та хімічної промисловості;
- в) чаю та сорго;
- г) продукції лісової та деревообробної промисловості.

9. Одним із першочергових структурних пріоритетів України на шляху інтеграції у світову економіку є:

- а) збільшення обсягів виробництва і продажу на світовому ринку продукції військово-промислового та аерокосмічного комплексів;
- б) стимулювання експортного потенціалу інших галузей;
- в) захист внутрішнього ринку;
- г) всі відповіді вірні.

10. До основних геополітичних пріоритетів України не входить:

- а) виживання України як суверенної незалежної держави;
- б) протидія неконтрольованому іноземному економічному проникненню;
- в) зміцнення стратегічного партнерства з США і зв'язків із країнами Західної Європи;
- г) створення зони вільної торгівлі з Росією;
- д) всі відповіді вірні.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Міжнародна економіка: підручник для ВНЗ / за ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона; Міністерство освіти і науки України. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 560 с.
2. Міжнародна економіка. Підручник / За ред. А. О. Задой, В. М. Тарасевича. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
3. Міжнародні економічні відносини: підручник / А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник, Л. П. Кудирко та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі, Т. М. Мельник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
4. Резнікова Н. В. Економічна кон'юнктура розвинених країн: навч. посіб. у 2-х ч. Ч. 1. Теоретичні основи дослідження економічної кон'юнктури розвинених країн. Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. 421 с.
5. Резнікова Н. В. Економічна кон'юнктура розвинених країн : навч. посіб. у 2-х ч. Ч. 2. Практичні аспекти дослідження економічної кон'юнктури розвинених країн. Київ: Аграр Медіа Груп, 2020. 392 с.
6. Резнікова Н.В. Глобальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин. Київ: ТОВ «Видавництво «Консультант», 2017. 540 с.

Допоміжна

1. Bulakh T. Ivashchenko O., Lytvyn O. The Evaluation of Investment Cooperation of Ukraine with EU Countries. *Статистика України*. 2018. № 4. С. 50–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/su_2018_4_8
2. Lytvyn O., Bulakh T., Ivashchenko O., Grynchak N. Formation of Innovative Economy of Ukraine in the Context of European Union Association Agreement. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2020. Vol. 42(1). P. 5-16. URL: <https://ejournals.vdu.lt/index.php/mtsrbid/article/view/336>
3. Reznikova N., Ivashchenko O., Aslanova E. США, Китай і Мексика в центрі торгової війни: зміст та специфіка розгортання економічних конфліктів в XXI столітті. *Wojna – konflikt – spór. Obszary rywalizacji w przestrzeni międzynarodowej*, Tom 1 / R. Kordonski, A. Kordonska, Ł. Muszyński (red.). Olsztyn–Lwów: Instytut Nauk Politycznych UWM w Olsztynie. 2020. S. 133-157. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4710>
4. Reznikova N., Ivashchenko O. Projections of deglobalization in the contemporary international economic relations in the context of the paradigm of globalism. *Bulletin of Mariupol State University*. Series: Economics. 2018. Vol.15. С.98-106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vmdu_ek_2018_15_14.
5. Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 256с.
6. Булах Т.М., Іващенко О.А., Плахотнікова Л.О. Аналіз стану та тенденції розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС. *Науковий*

вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2019. № 1-2. С. 59-68. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvhastat_2019_1-2_9.

7. Економіка зарубіжних країн: Підручник / С.В. Войтко, О.А. Гавриш, О.М. Згуровський, С.В. Нараєвський. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2017. 400 с.

8. Резнікова Н. В. Глобальні екологічні проблеми в сучасному світі: екологічна детермінанта міжнародних економічних відносин. Київ: Вістка, 2016. 216 с.

9. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник [5-те вид., перероб. та допов.] / О.П. Гребельник; Університет ДФС України. Ірпінь, 2019. 410 с.

10. Ігнатенко Т. С., Пархоменко В. В., Тарасенко А. Г. Україна в сучасних інтеграційних процесах: передумови та проблеми. *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. 2019. №4. С. 83–91. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/4508>

11. Іващенко О.А. Ефекти торговельного протекціонізму крізь призму антидемпінгової політики. *Міжнародні відносини*. Серія «Економічні науки». 2018. № 16. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3552

12. Козак Ю.Г. Міжнародна торгівля: навч. посіб. [4-е видання]. Київ: ЦУЛ, 2019. 400с.

13. Козак Ю.Г. Транснаціональні корпорації: навч. посіб. / Ю. Г. Козак, С. О. Якубовський, О. В. Савчук [та інш.]; [2-ге видання]. Київ: ЦУЛ, 2019. 512 с.

14. Резнікова Н. В., Іващенко О. А., Курбала Н. В. Ретроспективний аналіз альтернативних підходів до виокремлення розвинених країн: фінансовий, індустріальний, цифровий та інноваційний виміри розвитку. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=9&y=2020>

15. Румянцев А. П., Румянцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2017. 298 с.

Інформаційні ресурси

1. Веб-портал «Human Development Report». URL: <http://www.hdr.undp.org>.

2. Матеріали I-VII Міжнародних науково-практичних конференцій «Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічної діяльності». URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/847>

3. Офіційний веб-сайт Європейського банку реконструкції та розвитку. URL: <http://www.ebrd.com/>

4. Офіційний веб-сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org/>

5. Офіційний веб-сайт Міжнародної фінансової корпорації. URL: <http://www.ifc.org/>

6. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.portal.rada.gov.ua>

7. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Офіційний сайт Міжнародної організації з міграції. URL: <http://www.iom.org>
9. Офіційний сайт Міжнародної організації праці. URL: <http://www.ilo.org>
10. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://www.bank.gov.ua>
11. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
12. Офіційний сайт Організації об'єднаних націй. URL: <http://www.un.org>
13. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org>
14. Офіційний сайт Світової організації торгівлі. URL: <https://www.wto.org>

4. ПОРЯДОК ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

При вивченні дисципліни «Міжнародна економіка» використовуються наступні методи контролю знань:

Поточний контроль:

Робота на семінарських заняттях:

- усне опитування (експрес-контроль) (Т1-Т11) – 1 бал;
- доповіді (з презентацією) за тематикою питань семінарських занять (Т1-Т11) – 1 бал.
- тестовий контроль (передбачений темами Т3-Т8) – 2 бали;
- виконання практичних завдань (Т4, Т6, Т7, Т8) – 5 балів.

У разі недостатньої кількості балів за поточний контроль студент може отримати додатково по 5 балів за кожен змістовний модуль за умови виконання індивідуального завдання у формі реферату (доповіді з презентацією) з обов'язковим захистом під час проведення викладачем консультацій з дисципліни згідно затвердженого графіку.

Додаткова оцінка, яку може отримати студент у разі недостатньої кількості балів за поточний контроль, 5 балів за кожен змістовний модуль за умови виконання індивідуального завдання у формі реферату з обов'язковим захистом під час проведення викладачем консультацій з дисципліни згідно затвердженого графіку.

Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА та Положення про академічну доброчесність у НАСОА у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.11.8.3 Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест,

контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми».

Модульний контроль. При вивченні курсу передбачається написання 2-х модульних контрольних робіт у формі тестування на платформі Moodle. Максимальна оцінка, яку може отримати студент за кожну роботу – 10 балів.

За несвоєчасне виконання завдань модульного контролю без поважних причин знімається по 2 бали за кожну модульну контрольну роботу.

Підсумковий контроль (екзамен). Екзамен проводиться у формі тестування на платформі Moodle. Максимальна оцінка за екзамен – 30 балів.

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 49 балів, то студент вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Міжнародна економіка» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний та модульний контроль													Екзамен	Загальна сума балів за курс
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль №2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	МК	T7	T8	T9	T10	T11	МК	30	100
2	2	8	7	3	8	10	7	7	2	2	2	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни